

KÖNYVISMERTETÉS, ÚJDONSÁGOK

PATRICK McCABE

A mészároslegény

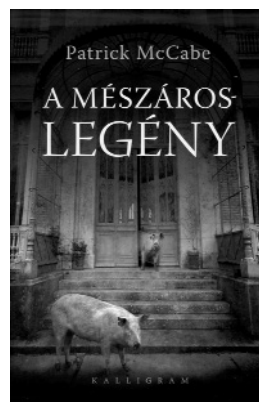
KALLIGRAM, POZSONY, 2011. 232 OLDAL. ISBN 978-80-8101-421-5

Nincs új a nap alatt, csak a már jól ismert történetek újramesélése mindig új narratív módszerekkel. A sokak által jól ismert, közhelynek számító irodalomelméleti tézis sokszor valóban igaz. Mindannyiunk számára ismerős például a poklot megjáró, bosszút álló hős, aki kalandok sorozatán megy keresztül, míg eléri a kitűzött célt, helyreállítva ezzel a harmóniát a világegyetemben.

Az 1955-ben, Írországbán született Patrick McCabe ezt az archetípusos sztorit fogalmazta és variálta újra *A mészároslegény* című regényében. A bulvárlapok hasábjain nap mint nap olvashatjuk a híreket gyilkosságokról, halljuk az erről szóló híreket, amelyekről beszélünk ideig-óráig, aztán minden megy tovább a maga útján. A legtöbben megvonjuk a vállunkat, mondván: szörnyű, de nekünk mi közünk hozzá?

A mészároslegény egy ilyen gyilkosságnak a pszichológiai, szociológiai hátterét vizsgálja kíméletlen szókimondással, amennyiben szembesít minket egy álszent, velejéig hazug társadalommal egy értelmileg akadályozott személy elbeszélésen keresztül, miközben a fent említett archetípusos sztorit parafrázeálja. A cselekmény az 1960-as évek elején, a kubai válság idején játszódik egy ír városkában.

Igazi bravúr, ahogy Patrick McCabe egyes szám első személyben, a fogyatékos narrátor-főszereplő tudatán keresztül szűrve bonyolítja a mozaikos szerkesztésű cselekményt. Nincsenek a befogadó dolgát megkönnyítendő címmel ellátott részek, esetleg fejezetek, inkább hosszabb-rövidebb szövegegységekből áll össze a regény. *A mészároslegény* története azért roppant izgalmas, mert elszórt puzzle-darabokból áll, amelyet az olvasónak kell nem kis türelemmel összeillesztgetnie. A szerző imponáló magabiztossággal kerüli ki az ilyenkor szokásos csapdákat: nem „üt át” a narratív formán az, hogy ezt egy értelmileg akadályozott ember aligha írhatta volna meg, a szigorúan nem mindenható, nem mindentudó elbeszélői perspektíva végig hitelesen működik. Erőssége a szövegnek is, hogy McCabe többször eljátszik a valóság és a képzelet határainak

összemosásával. Így többször nem tudja az olvasó, vagy nem tudja egyértelműen eldönteni, hogy a Brady által leírtak valóban megtörténtek-e.

A regény radikálisan szakít a megszokott fogyatékos-ábrázolásokkal, hiszen a címszereplő, Francis Brady egyébként is nehézsorsú szülei számára nem elsősorban isten ajándéka, aki végeredményben ugyanolyan ember, mint a többiek. Az író meg sem próbálja ezt elhíttetni velünk, hiszen már a felütéstől kezdve gyanús, hogy valami nem stimmel Bradyvel. Például bedugja a fejét a víz felszíne alá, megnézni hogyan érzik magukat a halak, órákon át nézi a madarakat a kertfalon, kiszemel magának egy útdarabot, ahol vámot szed az ott elhaladóktól stb.

A többszörösen hátrányos helyzetből induló fiú előbb öngyilkosságba menekülő anyját, majd alkoholistá apját veszíti el. Brady figuráját nem hatja át sem a vallásos áhítat, sem a játékoság, és nincsenek rajta a szent örült jól ismert stigmái sem. A szeretetre, barátságra áhító fiú nehezen felejtí az átélt sérelmeket – ahol megbántják, oda mindig visszatér és elégtételt vesz, néhol kifejezetten gyomorforgató módszerekkel, a brutalitást sem nélkülözve. A regény első oldalain ellopja barátjával, Joe-val egy másik fiú képregény-gyűjteményét. Ezzel az ártatlan diákcsínnyel olyan események elindítója lesz, amelyek alapjaiban forgatják fel a kisváros mindennapjait... de a horrorfilmekbe illő végkifejletet elárulni a majdani olvasó elleni vétek lenne.

A *mészároslegény* szuggesztív jelenetekből áll. Az egyik emlékezetes részben a fiú, már a szülei halála után, meglátogatja azt a hotelét, ahol azok a nászútjukat töltötték. A jó memóriájú tulajdonos sokáig nem emlékszik az akkor még fiatal házaspárra, segítségképpen fényképalbumok sokaságát nézik át ketten, míg végül kiderül, hogy az édesapa már fiatalon komoly alkoholbeteg volt.

Ahogy nehezen felejtethő rész az is, amelyben Brady a katolikus egyház által irányított javítóintézetbe kerül. Nagyszerű a papok néhány tollvonással megrajzolt karaktere, különösen a pedofil Sullivan atyáé, akit az elbeszélő egyszerűen csak Kukinak nevez.

Egyértelműen ront viszont a szövegen, hogy Mihálycsa Erika képességeit néhol meghaladja a nehéz feladat. Fordítása ugyanis néhány helyen erőltetett, elsősorban a ragozásbeli tévedések, és az indokolatlan szóismétlések miatt.

A *mészároslegény* azon kevés jelenkori regények közé tartozik, amely állásfoglalásra készítetnek, többszörösen is. Valahogyan viszonyulnia kell az olvasónak a töredékekből összeálló szöveghez, az interpunkciót nélkülöző mondatokhoz, és Francis Bradyhez is, aki egyszerre vonzó és taszító figura. Kis túlzással, néha olyan, akár egy akcióhős, veszélyes, teljes joggal kelt félelmet a város lakóiban, máskor szeretetre vágyó, kisgyermekkorban ragadt fiatalember. Patrick McCabe néhol nehezen fogyasztható, de izgalmas regényt írt, amely a magyar fordítás darabosságá ellenére is megéri a szellemi befektetést.

A Kalligram Kiadó jól döntött, mikor a regény kiadására vállalkozott.

Szekeres Szabolcs